

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z

**O PROGLAŠENJU ZAKONA
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I
VLADE REPUBLIKE MAKEDONIJE O SARADNJI I UZAJAMNOJ
POMOĆI U CARINSKIM PITANJIMA**

Proglašavam **Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Makedonije o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na prvoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 8. oktobra 2013. godine.

Broj: 01-1638/2
Podgorica, 11.10.2013.

PREDSJEDNIK CRNE GORE
Filip Vujanović

The image shows the official seal of the President of Montenegro, which is circular and contains the text "ПРЕДСЈЕДНИК ЦРНЕ ГОРЕ" and "ПОДГОРИЦА" in Cyrillic, along with the Montenegrin coat of arms. Overlaid on the seal is a handwritten signature in black ink.

Na osnovu člana 82 stav 1 tač. 2 i 17 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na prvoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 8. oktobra 2013. godine, donijela je

ZAKON
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE
REPUBLIKE MAKEDONIJE O SARADNJI I UZAJAMNOJ POMOĆI U CARINSKIM
PITANJIMA

Član 1

Potvrđuje se Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Makedonije o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima, potpisan u Herceg Novom, 13. marta 2013. godine u originalu na crnogorskom, makedonskom i engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom i engleskom jeziku glasi:

SPORAZUM
IZMEĐU VLADE CRNE GORE I
VLADE REPUBLIKE MAKEDONIJE O SARADNJI I UZAJAMNOJ POMOĆI
U CARINSKIM PITANJIMA

Vlada Crne Gore i Vlada Republike Makedonije, u daljem tekstu „strane ugovornice“,

Smatrajući da prekršaji carinskih propisa nanose štetu ekonomskim, privrednim, finansijskim, društvenim i kulturnim interesima njihovih zemalja;

Imajući u vidu značaj tačnog obračuna carinskih dažbina i drugih dažbina koje se naplaćuju prilikom uvoza ili izvoza robe, kao i tačnog utvrđivanja tarifne oznake, vrijednosti i porijekla robe kao i pravilnu primjenu odredbi koje se odnose na zabrane, ograničenja i kontrolu;

Prepoznajući potrebu za usklađenim mjerama u borbi protiv krijumčarenja opojnih sredstava, te psihotropnih supstanci i prekursora;

Prepoznajući potrebu međunarodne saradnje u pitanjima koja se odnose na upravljanje i sprovođenje carinskih propisa;

Uvjereni da naponi u sprječavanju kršenja carinskih propisa mogu biti efektivniji uz saradnju između njihovih Uprava carina;

Takođe imajući u vidu relevantne međunarodne konvencije koje ohrabruju uzajamnu administrativnu pomoć, kao i Preporuke Savjeta za carinsku saradnju (Svjetska carinska organizacija);

su se dogovorile kako slijedi:

ČLAN 1

DEFINICIJE

U smislu ovog Sporazuma:

- a) "Carinski propisi" su zakoni i drugi propisi strana ugovornica koji se odnose na uvoz, izvoz ili tranzit robe, kao i na sve druge carinske postupke bilo da se odnose na carinske dažbine, poreze ili druge naknade koje naplaćuju carinski organi ili na mjere zabrane, ograničenja i kontrole koje primjenjuju carinski organi;
- b) "Carinske dažbine" su carinske dažbine i druge dažbine, porezi, takse ili druge naknade koje se naplaćuju prilikom ili u vezi sa uvozom ili izvozom robe, ali ne obuhvataju takse i naknade koje su ograničene na iznos približnih troškova za pružene usluge;
- c) "Carinski prekršaj" je svaki prekršaj ili pokušaj kršenja carinskih propisa;
- d) "Informacije" označavaju sve podatke, bez obzira da li su obrađene ili analizirane, i dokumente, izvještaje i drugu korespondenciju u bilo kom formatu, uključujući elektronski, ili njihove ovjerene kopije.
- e) "Lični podaci" su svi podaci koji se odnose na fizičko lice koje je identifikovano ili koje može da se identifikuje;
- f) "Kontrolisana isporuka" je metod kojim se dozvoljava izlaz iz, ulaz na ili tranzit, preko teritorija država strana ugovornica, nezakonitih ili sumnjivih pošiljki opojnih droga, psihotropnih supstanci i prekursora ili njihovih zamjena, i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta, i drugih roba u skladu sa prethodnim dogovorom uz znanje i pod kontrolom nadležnih organa tih zemalja, s ciljem da se otkriju lica koja su počinila carinski prekršaj;
- g) "Opojne droge" su supstance, navedene u aneksima Jedinствene konvencije o opojnim drogama iz 1961.godine;

- h) "Psihotropne supstance" označavaju sve supstance navedene u aneksima Konvencije o psihotropnim supstancama Ujedinjenih nacija iz 1971. godine;
- i) "Prekursori" su hemijske supstance koje se, pod kontrolom, koriste u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, navedene u aneksima Konvencije Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988.godine;
- j) "Lice" označava fizička i pravna lica, osim ako nije drugačije traženo u kontekstu;
- k) "Carinski organ" označava u Crnoj Gori, Upravu carina, u Republici Makedoniji, Ministarstvo finansija, Upravu carina Republike Makedonije;
- l) »Organ molilac« je carinski organ koji, u skladu sa ovim sporazumom, podnosi zahtjev za pomoć ili koja prima takvu pomoć;
- m) "Zamoljeni organ" je carinski organ koji, u skladu sa ovim sporazumom, prima zahtjev za pomoć ili koji pruža takvu pomoć.

ČLAN 2

DJELOKRUG

1. Uprave carina strana ugovornica pružiće jedna drugoj pomoć, na način i pod uslovima predviđenim ovim sporazumom, u obezbjeđivanju pravilne primjene carinskih propisa, posebno u sprječavanju, otkrivanju, istraživanju i borbi protiv carinskih prekršaja.
2. Pomoć u okviru ovog sporazuma, pružiće se u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom države zamoljene strane ugovornice i u okviru nadležnosti uprava carina i njihovih raspoloživih resursa.
3. Primjena ovog sporazuma neće uticati na obaveze strana ugovornica, predviđene bilo kojom međunarodnom konvencijom ili Sporazumom u pravnoj oblasti.
4. Odredbe ovog sporazuma ne daju pravo nekom licu da zabrani izvršenje zahtjeva za pomoć.

ČLAN 3

SVRHA POMOĆI

1. Uprave carina strana ugovornica obezbijediće jedna drugoj, bilo po zahtjevu ili na sopstvenu inicijativu sve dostupne informacije i uzajamnu pomoć, a u skladu sa odredbama navedenim u ovom sporazumu:

- a) da bi se osigurala pravilna primjena carinskih propisa,
  - b) da bi se osigurala pravilna procjena carinskih dažbina, poreza i drugih naknada, kao i pravilno svrstavanje u tarifu, vrijednost i porijeklo proizvoda za carinske svrhe,
  - c) radi preduzimanja mjera u cilju olakšanja i ubrzanja kretanja putnika i protoka roba,
  - d) u cilju prevencije, istraživanja i borbe protiv kršenja carinskih propisa;
  - e) u slučajevima u vezi sa dostavljanjem dokumenata koji se tiču primjene carinskih propisa,
  - f) u razmjeni tehničkih iskustava u cilju promovisanja rada predmetnih carinskih organa.
2. Pomoć, pružena u okviru ovog Sporazuma, će uključivati, ali neće biti ograničena na informacije koje se odnose na:
- a) obavještajne mjere koje mogu biti od koristi u prevenciji prekršaja i, konkretno, posebne mjere u borbi protiv kršenja carinskih propisa;
  - b) nove metode korišćene u počinjavanju prekršaja;
  - c) nalaze i otkrića koja su proistekla iz uspješne primjene novih obavještajnih sredstava i tehnika.

ČLAN 4

POMOĆ NA OSNOVU ZAHTJEVA

1. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ dostaviće sve odgovarajuće informacije koje mogu da obezbijede pravilnu primjenu carinskih propisa, uključujući, između ostalog, i informacije o prevozu i isporuci robe, dispoziciji i odredištu takve robe, njenoj tarifnoj oznaci, vrijednosti i porijeklu, kao i informacije o izvršenim ili planiranim radnjama kojima se krše ili mogu da se prekrše carinski propisi.
2. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ dostaviće obavještenje da li je roba koja je izvezena sa ili uvezena na teritoriju države ugovorne strane molioca, na propisan način uvezena na ili izvezena sa teritorije države zamoljene ugovorne strane, navodeći, po potrebi, vrstu carinskog postupka koji je sproveden nad tom robom.

3. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ preduzeće, u okviru svojih nadležnosti, neophodne mjere da se obezbijedi nadzor nad:
- a) određenim fizičkim ili pravnim licima za koja postoji osnovana sumnja da vrše ili da su izvršila carinski prekršaj na teritoriji države strane ugovornice molioca;
  - b) mjestima gdje je roba smještena na takav način da pruža osnovanu sumnju da postoji namjera da se roba na nezakonit način uveze na teritoriju države strane ugovornice molioca;
  - c) kretanjem robe za koju je organ molilac označio da je predmet carinskog prekršaja na teritoriji države strane ugovornice molioca;
  - d) prevoznim sredstvima za koja postoji opravdana sumnja da su korišćena, da se koriste ili da se mogu koristiti za kršenje carinskih propisa na teritoriji države.

ČLAN 5

POMOĆ PO SOPSTVENOJ INICIJATIVI

Uprave carina strana ugovornica pružiće, u okviru svojih nadležnosti, jedna drugoj pomoć, ako smatraju da je to neophodno radi pravilne primjene carinskih propisa, posebno kada raspolažu sa informacijama koje se odnose na:

- radnje kojima su prekršeni, krše se ili mogu da se prekrše carinski propisi i koje mogu biti od interesa za drugu stranu ugovornicu;
- nova sredstva ili metode koje se koriste prilikom vršenja carinskih prekršaja;
- robu za koju se zna ili se sumnja da je predmet carinskog prekršaja na teritoriji države druge strane ugovornice;
- određena lica za koja se zna ili se sumnja da vrše carinski prekršaj na teritoriji države druge strane ugovornice;
- prevozna sredstva i kontejnere, za koja se zna ili postoji sumnja da su korišćena, da se koriste ili da se mogu koristiti radi vršenja carinskih prekršaja na teritoriji države druge strane ugovornice.

ČLAN 6

DOSTAVLJANJE/OBAVJEŠTAVANJE

Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ, u skladu sa zakonodavstvom svoje države, preduzeće sve neophodne mjere da:

- a) dostavi sva odgovarajuća dokumenta,
- b) obavijesti o svim odgovarajućim odlukama,

koji proizilaze iz ovog sporazuma, na adresu primaoca koji ima prebivalište ili je registrovan na teritoriji njegove države. U tom slučaju primjenjuje se član 7 stav 3 ovog sporazuma.

ČLAN 7

OBLIK I SADRŽINA ZAHTJEVA ZA POMOĆ

1. Zahtjevi u skladu sa ovim sporazumom sačinjavaju se u pisanom obliku. Uz zahtjeve, prilažu se dokumenta neophodna za njihovo izvršenje. U hitnim slučajevima, mogu se prihvatiti i usmeni zahtjevi, ali se oni moraju odmah pismeno potvrditi.
2. Zahtjevi iz stava 1 ovog člana treba da sadrže sledeće informacije:
  - a) naziv organa molioca;
  - b) mjere koje se zahtijevaju;
  - c) predmet i razlog za podnošenje zahtjeva;
  - d) koji se zakoni, propisi i drugi pravni akti primjenjuju;
  - e) što tačnije i detaljnije podatke o fizičkim ili pravnim licima na koja se zahtjev odnosi;

- f) kraći pregled odgovarajućih činjenica, osim u slučajevima koji se navode u članu 6 ovog sporazuma; i
  - g) koja je veza između tražene pomoći i predmeta na koji se odnosi.
3. Zahtjevi se podnose na službenom jeziku zamoljenog organa, na engleskom jeziku ili na jeziku koji je prihvatljiv za taj organ.
  4. Ako zamoljeni organ nije odgovarajuća služba koja može da odgovori na zahtjev, prosljediće zahtjev odgovarajućoj službi, koja će postupiti po zahtjevu u okviru svojih zakonskih ovlaštenja ili će obavijestiti organ molioca o odgovarajućim postupcima za takvu vrstu zahtjeva.
  5. Ako zahtjev ne ispunjava formalne uslove, može se zatražiti njegova ispravka ili dopuna, što neće uticati na preduzimanje neophodnih mjera.

ČLAN 8

POSTUPANJE PO ZAHTJEVU

1. Zamoljeni organ preduzeće sve prihvatljive mjere da bi postupio po zahtjevu i, ako se to zahtijeva, nastojaće da traži službene ili sudske mjere neophodne za izvršenje tog zahtijeva.
2. Uprava carina jedne strane ugovornice će, na zahtjev Uprave carina druge strane ugovornice, sprovesti sve potrebne istražne postupke, uključujući i ispitivanje eksperata i svjedoka ili lica za koja se sumnja da su izvršila carinski prekršaj i izvršiti provjere, kontrole i ispitati činjenično stanje vezano za pitanja koja su predmet ovog sporazuma.
3. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ može da dozvoli da službena lica organa molioca, kada god je to moguće, borave na teritoriji države zamoljene strane ugovornice u toku istrage koju sprovode njena službena lica, zbog kršenja carinskih propisa države organa molioca.
4. Službeno lice carinskog organa molioca, prisutno na teritoriji države zamoljene strane ugovornice, u skladu sa ovim sporazumom će djelovati isključivo u savjetodavnom smislu i ni pod kojim uslovom neće aktivno učestvovati i istraži ili sprovoditi bilo kakva zakonska ili istražna ovlaštenja dodijeljena službenicima zamoljenog organa; niti će se susretati sa osobama koje se ispitiuju, niti učestvovati u bilo kakvoj istražnoj aktivnosti.

5. Kada su u okolnostima definisanim ovim Sporazumom, službenici Uprave carina jedne strane ugovornice prisutni na teritoriji države druge Strane ugovornice, oni moraju čitavo vrijeme biti u stanju pružiti dokaz svoje zvanične funkcije. Oni ne smiju nositi uniformu niti nositi oružje.
6. Ako organ molilac to zahtijeva, biće obaviješten o vremenu i mjestu gdje se sprovodi tražena istraga, kako bi se na taj način koordinirale aktivnosti.
7. Službena lica organa molioca, koja su ovlašćena da sprovede istražne radnje u vezi sa carinskim prekršajima, mogu da zahtijevaju da zamoljeni organ pregleda odgovarajuće knjige, registre i ostalu dokumentaciju ili medije sa podacima ili da dostavi njihove kopije ili da pruži sve informacije koje se odnose na carinske prekršaje.

ČLAN 9

OBLIK INFORMACIJE

1. Zamoljeni organ dostaviće organu molioocu rezultate istražnih radnji u obliku dokumenta, ovjerenih kopija dokumenata, izvještaja i slično a, kada je to neophodno, i usmeno.
2. Dokumenta iz stava 1 ovog člana mogu se zamijeniti kompjuterizovanim informacijama koje su date u iste svrhe, u bilo kom obliku, zajedno sa svim podacima i informacijama koje su neophodne za tumačenje ili korišćenje tih kompjuterizovanih informacija.

ČLAN 10

MJERE PROTIV KRIJUMČARENJA ODREĐENIH

VRSTA ROBA

1. Carinski organi će, po sopstvenoj inicijativi ili po zahtjevu, obezbijediti sve relevantne informacije o svim radnjama, koje su namjeravane ili izvršene, a koje predstavljaju ili mogu predstavljati kršenje carinskih propisa koji su na snazi na teritoriji jedne od strana ugovornica, a odnose se na:
  - a) Promet opojnih droga, psihotropnih supstanci i prekursora,
  - b) Promet oružja, municije, eksploziva,
  - c) Prenos osjetljivih i strateško važnih roba koje podliježu posebnim kontrolama u skladu sa međunarodnim sporazumima i relevantnim multilateralnim sporazumima i zajedničkim obavezama neširenja, čije su članice obje strane ugovornice,
  - d) Prenos umjetničkih djela i antikviteta koja su od istorijske, kulturne ili arheološke vrijednosti za jednu od strana ugovornica,
  - e) Prenos otrovnih roba kao i roba ili supstanci opasnih za okolinu ili javno zdravlje,
  - f) Prenos roba koje podliježu visokim carinskim dažbinama, porezima ili naknadama,
  - g) Krivotvorene ili falsifikovane robe kojom se krše prava intelektualne svojine,
  - h) Informacije u vezi sa istragom i suzbijanje carinskih prekršaja, kao i povraćaj carinskih potraživanja.
2. Informacije koje su dobijene u skladu sa ovim članom se mogu prenijeti na relevantna vladina tijela ugovorne strane koja je podnijela zahtjev. Međutim, one se neće prenositi na treće države.

ČLAN 11

KONTROLISANA ISPORUKA

1. U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, carinski organi mogu, uzajamnim pristankom i u okviru svojih nadležnosti, primijeniti kontrolisanu isporuku s ciljem da se otkriju lica koja su počinila carinski prekršaj i da bi se preduzele zakonske mjere protiv njih.
2. Odluka o primjeni kontrolisane isporuke će se donositi na bazi od slučaja do slučaja i tamo gdje je potrebno, u skladu sa bilo kakvim planovima ili dogovorima koji su se mogli napraviti u vezi sa određenim slučajem. Oni mogu, ukoliko je potrebno, i pod uslovom da je to u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom strana ugovornica, uzeti u obzir finansijske dogovore i sporazume postignute između obje strane ugovornice.

ČLAN 12

UPOTREBA INFORMACIJA I POVJERLJIVOST

1. Svaka informacija razmijenjena u bilo kom obliku u skladu sa ovim sporazumom može se koristiti tokom upravnih, istražnih i sudskih postupaka. Ona se neće koristiti u druge svrhe osim onih navedenih u ovom sporazumu. Dobijene informacije se mogu koristiti u druge svrhe samo uz prethodnu pisanu saglasnost carinskog organa koji ih je pružio shodno bilo kojim uslovima ili ograničenjima koje utvrdi taj organ.
2. Odredbe stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na informacije koje se tiču prekršaja koji se odnose na narkotike i psihotropne supstance. Ovakve informacije mogu se dostaviti organima strane ugovornice koja upućuje zahtjev, koja je direktno uključena u borbu protiv krijumčarenja drogom. Međutim, ova informacija neće biti poslata trećim zemljama bez prethodnog pisanog pristanka carinskog organa kojem se upućuje zahtjev.
3. Carinski organi strana ugovornica mogu, u skladu sa ovim sporazumom, u svojim dokumentacijama, izvještajima i svjedočenjima, i u postupcima vođenim pred sudovima, koristiti kao dokaz informacije i dokumenta dobijena shodno ovom sporazumu. Upotreba ovakvih informacija i dokumenata kao dokaza na sudovima i težina koju će to imati, će biti definisana u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom države strane ugovornice.
4. Svaka informacija razmijenjena u bilo kom obliku u skladu sa ovim sporazumom smatraće se povjerljivom. Ona će biti obuhvaćena obavezom službene povjerljivosti i uživae istu zaštitu koju takva informacija uživa u skladu sa nacionalnim zakonima države strane ugovornice koja ju je primila.
5. Kada se informacije o ličnim podacima razmjenjuju shodno ovom sporazumu, strane ugovornice će osigurati standard zaštite podataka barem ekvivalentan onom koji rezultira iz primjene principa Aneksa ovog sporazuma, koji je sastavni dio ovog sporazuma.

ČLAN 13

PREDMETI, DOKUMENTA I SVJEDOCI

1. Carinski organi strana ugovornica dostaviće, na zahtjev, dokumenta koja se odnose na prevoz i isporuku robe i koja sadrže podatke o tarifnoj oznaci, vrijednosti, porijeklu, dispoziciji i odredištu robe.
2. Originalni predmeti, dokumenta i drugi materijali mogu se zahtijevati samo ako su kopije nedovoljne. Na izričit zahtjev, kopije predmeta, dokumenata i drugog materijala će se na propisan način ovjeriti.

3. Originalni predmeti, dokumenta i drugi materijali, koji su dostavljeni organu molilaca, moraju se što prije vratiti. Prava zamoljenog organa ili trećih strana ostaju nepromijenjena. Na zahtjev, originali koji su neophodni za pravosudne ili slične svrhe, moraju odmah da se vrate.
4. Na zahtjev carinskog organa jedne strane ugovornice, carinski organ druge strane ugovornice može da ovlasti svoje službenike, uz njihov pristanak, da se pojave u svojstvu svjedoka ili eksperta u sudskim ili upravnim postupcima koji se odnose na prekršaje koji se sudski gone na teritoriji države druge strane ugovornice. Ovi službenici će dati dokaze koji se tiču činjenica ustanovljenih od strane njih tokom vršenja svojih dužnosti. Oni će pružiti spise, dokumente ili druge materijale ili autentične kopije istih, što može biti smatrano neophodnim za postupke. Ovi službenici će dati dokaze prikupljene od strane njih tokom obavljanja svojih dužnosti.
5. Strana ugovornica, koja upućuje zahtjev, je službeno obavezna da preduzme sve neophodne mjere za zaštitu lične sigurnosti službenika tokom njihovog boravka na teritoriji njene države, prema stavu 1 ovog člana. Prevoz i dnevni troškovi ovih službenika će biti pokriveni od strane carinskog organa koji upućuje zahtjev.
6. Zahtjev za pojavljivanjem mora jasno naznačiti u kom slučaju i u kom kapacitetu će se službenik pojaviti.
7. Službenik od kojeg se zahtijeva da se pojavi kao svjedok ili ekspert ima pravo da odbije da da dokaz ili izjavu, ukoliko je ovlašćen ili obavezan da tako uradi na osnovu nacionalnog zakonodavstva strane ugovornice kojoj se zahtjev upućuje ili strane ugovornice koja upućuje zahtjev.
8. Zahtjev za pojavljivanje službenika kao eksperata ili svjedoka će biti napravljen u skladu sa zakonom koji je na snazi na teritorijama država strana ugovornica.

ČLAN 14

IZUZETAK OD PRUŽANJA POMOĆI

1. Ako zamoljeni organ smatra da ispunjavanje zahtjeva može da nanese štetu suverenitetu, bezbjednosti, javnom poretku ili drugim bitnim nacionalnim interesima njegove države, ili može da dovede do povrede nacionalne, trgovinske ili profesionalne tajne, može da odbije pomoć ili da je pruži uz ispunjavanje određenih uslova i zahtjeva.
2. Ako organ molilac zatraži pomoć koju on sam ne bi mogao da pruži da se to od njega zatraži, on će u svom zahtjevu ukazati na tu činjenicu. U tom slučaju zamoljenom organu je prepušteno da odluči kako će da odgovori na takav zahtjev.
3. Ako se pomoć uskrati ili odbije, o odluci i o razlozima za to mora odmah da se obavijesti organ molilac.

4. Pomoć može biti odložena od strane carinske uprave od koje je pomoć zatražena ukoliko će ta pomoć ometati tekuću istragu, krivično gonjenje ili sudski postupak.

ČLAN 15

TEHNIČKA POMOĆ

1. Pomoć predviđena ovim sporazumom, obuhvata, između ostalog, dostavljanje informacija o:
- a) aktivnostima na suzbijaju krijumčarenja koje bi mogle da budu korisne u sprječavanju carinskih prekršaja i naročito posebnim sredstvima koja se koriste u borbi protiv carinskih prekršaja;
  - b) novim metodama koje se koriste prilikom vršenja carinskih prekršaja;
  - c) zapažanjima i otkrićima, kao rezultat uspješne primjene novih sredstava i tehnika u sprječavanju krijumčarenja; i
  - d) novim tehnikama i poboljšanim metodama za postupak sa putnicima i teretom.
2. Carinski organi strana ugovornica će, ukoliko to nije u suprotnosti sa njihovim nacionalnim zakonodavstvom, takođe, tražiti saradnju za:
- a) započinjanje, razvoj i usavršavanje posebnih programa stručne obuke za svoje zaposlene;
  - b) uspostavljanje i održavanje kanala za međusobnu razmjenu informacija sa ciljem da se olakša bezbjedna i brza razmjena informacija;
  - c) omogućavanje efikasne međusobne koordinacije, uključujući i razmjenu osoblja, stručnjaka i imenovanje lica za vezu;
  - d) proučavanje i ispitivanje nove opreme ili postupaka;
  - e) pojednostavljenje i usaglašavanje njihovih carinskih postupaka; i
  - f) druga opšta administrativna pitanja, zbog čega će, s vremena na vrijeme, biti potrebna njihova zajednička akcija.

ČLAN 16

TROŠKOVI

1. Strane ugovornice neće potraživati nikakva sredstva na ime troškova nastalih u toku primjene ovog sporazuma, osim sredstava za troškove eksperata i svjedoka, i sredstava za troškove tumača i prevodilaca koji nijesu državni službenici.
2. Ukoliko za udovoljavanje zahtjeva nastanu ili mogu da nastanu značajni i izuzetni troškovi, carinski organi će se dogovoriti kako bi utvrdili uslove pod kojim će uslovima udovoljiti zahtjevu, kao i na koji način će se troškovi nadoknaditi.
3. Troškovi nastali u vezi sa primjenom člana 15 ovog sporazuma će biti podložni dodatnim pregovorima između carinskih organa.

ČLAN 17

PRIMJENA

1. Primjena ovog sporazuma će biti povjerena carinskim organima. Ovi organi će se uzajamno dogovoriti o detaljnim aranžmanima u te svrhe, uzimajući u obzir zakonodavstvo koje je na snazi na državnoj teritoriji strane ugovornice.
2. Carinski organi takođe mogu urediti da njihove obavještajne službe budu u direktnoj komunikaciji jedna sa drugom.
3. Nesporazumi i problemi koji se ne mogu riješiti na nivou carinskih organa će biti riješeni putem diplomatskih kanala.

ČLAN 18

TERITORIJALNA PRIMJENA

Sporazum će se primjenjivati na carinskom području Crne Gore i na carinskom području Republike Makedonije.

ČLAN 19

STUPANJE NA SNAGU I PRESTANAK VAŽENJA

1. Ovaj sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana nakon datuma prijema posljednjeg obavještenja, kojim strane ugovornice obavještavaju jednu drugu diplomatskim putem da su ispunjene neophodne nacionalne procedure za stupanje na snagu ovog sporazuma.
2. Ovaj Sporazum je zaključen na neodređeno vrijeme, ali ga obje strane ugovornice mogu raskinuti, u bilo koje vrijeme pisanim obavještenjem putem diplomatskih kanala. Sporazum prestaje da važi po isteku šest mjeseci od dana prijema takvog obavještenja od druge strane ugovornice.
3. Ovaj Sporazum može biti izmijenjen na bazi uzajamnog sporazuma strana ugovornica. Izmjene će biti izvršene pisanim putem i stupiće na snagu na isti način kao ovaj Sporazum.

Sačinjeno u Herceg Novom dana 13. marta 2013. god. u dva primjerka, na crnogorskom, makedonskom i engleskom jeziku, s tim što svi tekstovi imaju podjednaku važnost. U slučaju neslaganja u tumačenju mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

Za
Vladu Crne Gore

Vladan Joković s.r.

Za
Vladu Republike Makedonije

Vančo Kargov s.r.

ANEKS

ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

1. Lični podaci koji se automatski obrađuju:
  - a) pribaviće se i obraditi na zakonom propisan način;
  - b) čuvaće se za određene zakonom propisane namjene i neće se upotrijebiti u neku drugu svrhu koja je u suprotnosti sa tim namjenama;
  - c) biće adekvatni, odgovarajući i prema namjeni za koju se čuvaju;
  - d) biće tačni i, kada je to neophodno, ažurni;
  - e) čuvaće se u obliku koji omogućava utvrđivanje njihovog sadržaja, ne duže nego što je to neophodno za namjenu zbog koje se čuvaju.
2. Lični podaci u vezi sa rasnim porijeklom, političkim opredjeljenjem, vjerskim ubjeđenjem ili nekom drugom vrstom ubjeđenja, kao i oni u vezi sa zdravstvenim stanjem ili seksualnim životom, mogu se automatski obrađivati samo ako nacionalno zakonodavstvo za to predviđa odgovarajuću zaštitu. Isto se primjenjuje i na lične podatke koji se odnose na kriminalne radnje.
3. Strane ugovornice preduzeće odgovarajuće mjere zaštite ličnih podataka, koji se čuvaju u elektronskim zapisima, od neovlašćenog uništenja ili od slučajnog gubitka, kao i od svakog neovlašćenog pristupa, izmjene ili otkrivanja.
4. Licu će se omogućiti:
  - a) da utvrdi da li postoji elektronski zapis sa ličnim podacima, njegovu osnovnu svrhu, kao i identitet i mjesto boravka ili glavno poslovno sjedište kontrolora zapisa;
  - b) da dobije, u određenim periodima i bez prekomjernog odlaganja ili troškova, potvrdu o tome da li se njegovi lični podaci čuvaju u elektronskim zapisima, kao i da mu se ti podaci dostave u razumljivom obliku;

- c) da, u zavisnosti od slučaja, ispravi ili izbriše takve podatke, ako su obrađeni u suprotnosti sa odredbama nacionalnog zakonodavstva, imajući u vidu osnovna načela iz st. 1. i 2. ovog člana;
  - d) pravni lijek, ako nije dobio odgovor na zahtjev da mu se dostavi, ispravi ili izbriše neki podatak, a u skladu sa odredbama tač. b) i c) ovog stava.
5. Nijesu dozvoljena nikakva odstupanja od odredaba st. 1, 2. i 4. ovog člana, osim u okviru ograničenja definisanih u st. 6. i 7. ovog člana.
6. Moguća su odstupanja od odredaba st. 1, 2. i 4. ovog člana ako je takvo odstupanje predviđeno zakonom države strane ugovornice i ako predstavlja neophodnu mjeru u demokratskom društvu, a u interesu:
- a) zaštite državne bezbjednosti, bezbjednosti građana, monetarnih interesa države ili spriječavanja kriminalnih radnji;
  - b) zaštite subjekata na koje se podaci odnose ili prava i sloboda drugih lica.
7. Ograničenja u vezi sa ostvarivanjem prava navedenih u stavu 4. tač. b), c) i d) ovog člana, sadržana su u propisima o elektronskim zapisima ličnih podataka koji se koriste za potrebe statistike ili u naučnoistraživačkom radu, kada rizik da će se podaci zloupotrijebiti ne postoji.
8. Svaka strana ugovornica preuzima obavezu da uvede odgovarajuće sankcije i pravna sredstva protiv kršenja odredaba iz nacionalnog zakonodavstva kojim su uređena osnovna načela iz ovog člana.
9. Ni jedna odredba iz ovog člana neće se smatrati ograničavajućom, niti će uticati na mogućnost strane ugovornice da odobri veće mjere zaštite od onih koje su predviđene u ovom članu.

**AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF MONTENEGRO
AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA ON
CO-OPERATION AND MUTUAL ASSISTANCE IN CUSTOMS MATTERS**

The Government of Montenegro and the Government of the Republic of Macedonia hereinafter referred to as the Contracting Parties,

Considering that offences against customs legislation are prejudicial to the economic, commercial, financial, social and cultural interests of their respective States;

Considering the importance of assuring the accurate assessment of customs duties and other taxes on the importation and exportation of goods, the correct determination of the tariff classification, value and origin of goods, as well as proper implementation of provisions relating to prohibitions, restrictions and control;

Recognizing the need for concerted actions in combating illegal trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances and precursors;

Recognizing the need for international cooperation in matters related to the administration and enforcement of the customs legislation;

Convinced that action against customs offences can be made more effective by cooperation between their Customs Authorities;

Having regard also to the relevant international Conventions encouraging bilateral mutual assistance, as well as the Recommendations of the Customs Co-operation Council (World Customs Organization);

have agreed, as follows:

ARTICLE 1

DEFINITIONS

For the purposes of this Agreement:

- a) "Customs legislation" shall mean provisions laid down by law and regulations of both Contracting Parties concerning the importation, exportation, transit of goods or any other customs procedures whether relating to customs duties, taxes or any other charges collected by the Customs Authorities, or to measures of prohibitions, restrictions or control enforced by the Customs Authorities;

- b) "Customs duties" shall mean customs duties and all other duties, taxes, fees or other charges which are collected on or in connection with the importation or exportation of goods but not including fees and charges which are limited in amount to the approximate costs of services rendered;

- c) "Customs Offence" shall mean any violation or attempted violation of Customs legislation;

- d) "Information" shall mean any data, whether or not processed or analysed, and documents, reports and other communications in any format, including electronic, or certified or authenticated copies thereof.

- e) "Personal data" shall mean any data concerning an identified or identifiable natural person;

- f) "Controlled delivery" shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignment of narcotic drugs, psychotropic substances, precursors and endangered species of wild flora and fauna, or other goods upon prior mutual consent, or substances substituted for them, to pass out of, through or into the territories of the States of the Contracting Parties with the knowledge and under supervision of their competent authorities, for the purpose of detecting the persons committing the customs offence;

- g) "Narcotic drugs" shall mean any substance listed in the annexes to the 1961 Single Convention on Narcotic Drugs;

- h) "Psychotropic substances" shall mean any substance listed in the annexes to the 1971 UN Convention on Psychotropic Substances;

- i) "Precursors" shall mean controlled chemical substances used in the production of narcotic drugs and psychotropic substances, listed in the annexes to the 1988 UN Convention against the Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances;

- j) "Person" shall mean both natural and legal person, unless the context otherwise requires;

k) "Customs Authorities" shall mean in Montenegro, Customs Administration and in the Republic of Macedonia, Ministry of Finance, Customs Administration of the Republic of Macedonia;

l) "Requesting Authority" shall mean the Customs Authority which makes a request for assistance pursuant to this Agreement or which receives such assistance;

m) "Requested Authority" shall mean the Customs Authority which receives a request for assistance pursuant to this Agreement or which renders such assistance.

ARTICLE 2

SCOPE OF THE AGREEMENT

1. The Customs Authorities of the Contracting Parties shall assist each other, in the manner and under the conditions laid down in this Agreement, in ensuring that customs legislation is correctly applied, in particular by the prevention, detection, combating and investigation of customs offences.
2. All assistance rendered pursuant to the present Agreement shall be rendered in accordance with the national legislation in force of the State of the requested Contracting Party and within the limits of its Customs Authority's competence and available resources.
3. The application of this Agreement shall not affect the obligations of the Contracting parties under any International Conventions or Agreements in judicial field.
4. The provisions of this Agreement shall not give rise to a right on the part of any person to impede the execution of a request.

ARTICLE 3

SCOPE OF ASSISTANCE

1. The Customs Authorities of the Contracting Parties shall afford each other, either on request or on their own initiative, all available information and mutual assistance and in accordance with the provisions set out in this Agreement, all available information and mutual assistance:

- a) in order to ensure that the Customs legislation is properly applied,
  - b) to ensure the proper assessment of customs duties, taxes and other charges, as well as the correct determination of the tariff classification, value and origin of goods for customs purposes,
  - c) in undertaking measures in order to facilitate and expedite the movement of passengers and the flow of goods,
  - d) in order to prevent, investigate and combat offences against Customs legislation,
  - e) in cases concerning delivery of documents regarding application of Customs legislation,
  - f) in the exchange of technical experience with the aim of promotion of work of the respective Customs Authorities.
2. Assistance, as provided within the framework of this Agreement, shall include, but not be limited to information related to:
- a) enforcement actions that might be useful in preventing offences and, in particular, special means of combating offences;
  - b) new methods used in committing offences;
  - c) observations and findings resulting from the successful application of new enforcement aids and techniques.

ARTICLE 4

ASSISTANCE ON REQUEST

1. Upon request of the requesting Authority, the requested Authority shall furnish it with all relevant information to enable it to ensure that customs legislation is correctly applied, including, inter alia, information regarding the transportation and shipment of goods, the disposition and destination of such goods, their tariff classification, value and origin, as well as information regarding acts committed or planned which offence or would offence customs legislation.
2. Upon request of the requesting Authority, the requested Authority shall inform it whether goods exported from or imported into the territory of the State of the requesting Contracting Parties have been properly imported into or exported from the territory of the

State of the requested Contracting Party, specifying, where appropriate, the customs procedure applied to the goods.

3. Upon request of the requesting Authority, the requested Authority within its competence shall take the necessary steps to ensure a surveillance of:
  - a) particular natural or legal persons of whom there are reasonable grounds for believing that they are committing or have committed customs offences in the territory of the State of the requesting Contracting Party;
  - b) places where goods are stored in a way that gives ground for suspecting that they are intended to be illicitly imported into the territory of the State of the requesting Contracting Party;
  - c) movement of goods notified by the requesting Authority as possibly giving rise to customs offences in the territory of the State of the requesting Contracting Party;
  - d) means of transport for which there are responsible grounds for believing that they have been, are or may be used in committing customs offences in the territory of the State of the requesting Contracting Party.

ARTICLE 5

SPONTANEOUS ASSISTANCE

The Customs Authorities of the Contracting Parties shall within their competences provide each other with assistance, which they consider to be necessary for the correct application of customs legislation, particularly when they obtain information pertaining to:

- acts which have offended, offend or could offend customs legislation and which may be of interest to the other Contracting Party;
- new means or methods employed in committing customs offences;
- goods known or suspected to be the subject of customs offences in the territory of the State of the other Contracting Party;
- particular persons known to be or suspected of committing customs offences in the territory of the State of the other Contracting Party;
- means of transport and containers, about which information or suspicion exists that they were, are, or could be used in committing customs offences in the territory of the State of the other Contracting Party.

ARTICLE 6

DELIVERY/NOTIFICATION

Upon request of the requesting Authority, the requested Authority shall in accordance with the legislation of its State take all necessary measures in order:

- a) to deliver all relevant documents,
- b) to notify all relevant decisions,

falling within the scope of this Agreement to an addressee, residing or established in the territory of its State. In such a case paragraph 3 of Article 7 of this Agreement shall apply.

ARTICLE 7

FORM AND SUBSTANCE OF REQUEST FOR ASSISTANCE

1. Requests pursuant to the present Agreement shall be made in writing. Documents necessary for the execution of such requests shall accompany the request. If required because of the urgency of the situation, oral request may be accepted, but must be confirmed in writing immediately.
2. Requests pursuant to paragraph 1 of this Article shall include the following information:
  - a) the requesting Authority;
  - b) the measure requested;
  - c) the object of and the reason for the request;
  - d) the laws, rules and other legal elements involved;
  - e) indications as exact and comprehensive as possible on the natural or legal persons, to which the request relates;
  - f) summary of the relevant facts, except in cases provided for in Article 6 of this Agreement; and
  - g) the connection between the assistance sought and the matter to which it relates.

3. Requests shall be submitted in an official language of the requested Authority, in English or in a language acceptable to that Authority.
4. In case the requested Authority is not the appropriate agency to comply with a request, it shall promptly transmit the request to the appropriate agency, which shall act upon the request according to its powers under the national law, or advise the requesting Authority of the appropriate procedure to be followed regarding such a request.
5. If a request does not meet the formal requirements, its correction or completion may be demanded; the ordering of precautionary measures shall not be affected thereby.

ARTICLE 8

EXECUTION OF REQUESTS

1. The requested Authority shall take all reasonable measures to execute the request, and if required, will endeavour to seek any official or judicial measure necessary to carry out the request.
2. The Customs Authority of one Contracting Party shall, upon request of the Customs Authority of the other Contracting Party, conduct any necessary investigation, including the questioning of experts and witnesses or persons suspected of having committed a customs offence, and undertake verifications, inspections, and fact-finding inquiries in connection with the matters referred in to the present Agreement.
3. Upon request, the requested Authority may, to the fullest extent possible, allow officials of the requesting Authority to be present in the territory of the State of the requested Contracting Party, when its officials are investigating customs offences which are of concern to the requesting Authority.
4. An official of the Customs Authority of the requesting Contracting Party present on the territory of the State of the requested Contracting Party pursuant to this Agreement, shall act in an advisory capacity only and shall under no circumstances actively participate in the investigation or exercise any legal or investigative powers granted to officials of the requested Contracting Party; neither shall meet with people being questioned nor take part in any investigative activity.
5. When, in the circumstances provided by this Agreement, officials of the Customs Administration of one Contracting Party are present on the territory of the State of the other

Contracting Party, they must at all times be able to furnish proof of their official capacity. They must not wear uniform nor carry arms.

6. The requesting Authority shall, if it so requested, be advised of the time and place of the action to be taken in response to the request so that the action may be coordinated.
7. Officials of the requesting Authority, authorized to investigate customs offences, may ask that the requested Authority examine relevant books, registers, and other documents or data media and supply copies thereof, or supply any information relating to the customs offences.

ARTICLE 9

THE FORM IN WHICH INFORMATION IS TO BE COMMUNICATED

1. The requested Authority shall communicate the results of enquiries to the requesting Authority in the form of documents, certified copies of documents, reports and the like and, when necessary, orally.
2. The documents provided for in paragraph 1 of this Article may be replaced by computerized information produced in any form for the same purpose, any information necessary for the interpretation or utilization of such computerized information shall be furnished along with it.

ARTICLE 10

ACTIONS AGAINST ILLICIT TRAFFICKING

IN CERTAIN GOODS

1. The Customs Administrations shall, on their own initiative or upon request, provide each other with all relevant information on any action, intended or carried out, which constitute or may constitute an offence against the Customs legislation in force in the territory of one of the Contracting Parties, concerning:
  - a) traffic of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors,
  - b) traffic of weapons, ammunitions, explosives,
  - c) the movement of sensitive and strategic goods subject to special controls in accordance with the international treaties concerned and the relevant multilateral agreements and concurring non-proliferation obligations, to which the States of both Contracting Parties are members,
  - d) traffic of works of art and antiquity which are of significant historical, cultural or archaeological value for one of the Contracting Parties,
  - e) the movement of poisonous goods as well as goods or substances dangerous for the environment or public health,
  - f) traffic of goods subject to high customs duties, taxes or charges,
  - g) pirated and counterfeiting goods infringing intellectual property rights,
  - h) information concerning investigation and combating of customs offences, as well as the recovery of customs claims.
2. Information received under this Article might be transferred to the relevant governmental departments of the requesting Contracting Party. However, they shall not be transferred to third countries.

ARTICLE 11

CONTROLLED DELIVERY

1. In accordance with the national legislation, the Customs Administrations may, by mutual consent and within their competence, use controlled delivery with a view to identifying persons involved in committing customs offence in order to take legal action against them.
2. Decisions concerning the use of the controlled delivery procedure shall be made on a case-by-case basis and where necessary, in accordance with any arrangements or agreements which may have been reached concerning a particular case. They may, if necessary, and provided it

is in conformity with the national legislation of the Contracting Parties take into account financial arrangements and understandings reached between both Contracting Parties.

ARTICLE 12

USE OF INFORMATION AND CONFIDENTIALITY

1. Any information communicated in whatever form pursuant to this Agreement may be used during the administrative, investigative and judicial proceedings. It shall not be used for purposes other than those specified in this Agreement. Obtained information may be used for other purposes solely with the prior written consent of the Customs Authorities which has furnished them and subject to any conditions or restrictions it may impose.
2. The provisions of paragraph 1 of this Article are not applicable to information concerning offences relating to narcotic drugs and psychotropic substances. Such information may be communicated to the authorities of the State of the requesting Contracting Party, which are directly involved in combating illicit drug traffic. However, this information shall not be transferred to third countries without the prior written consent of the requested Customs Authority.
3. The Customs Authorities of the Contracting Parties may, in accordance with this Agreement, in their records of evidence, reports and testimonies, and in proceedings brought before courts, use as evidence information and documents obtained in accordance with this Agreement. The use made of such information and documents as evidence in courts and the weight to be attached thereto shall be determined in accordance with the national legislation of the State of the Contracting Party.
4. Any information exchanged in whatever form pursuant to this Agreement shall be of confidential nature. It shall be kept confidential covered by the obligation of official secrecy and shall enjoy the protection extended to the same kind of information and documents under the legislation in force of the State of the Contracting Party, which received it.
5. Where personal data is exchanged pursuant to this Agreement the Contracting Parties shall ensure a standard of data protection at least equivalent to that resulting from the implementation of the principles in the Annex to this Agreement, which is an integral part of this Agreement.

ARTICLE 13

FILES, DOCUMENTS AND WITNESSES

1. The Customs Authorities of the Contracting Parties shall, upon request, provide documentation relating to the transportation and shipment of goods, showing the tariff classification, value, origin, dispositions and destination of those goods.
2. Originals of files, documents, and other materials shall be requested only in cases where copies would be insufficient. Upon specific request, copies of such files, documents, and other materials shall be appropriately authenticated.
3. Originals of files, documents, and other materials, which have been furnished to the requesting Authority, shall be returned at the earliest opportunity. The rights of the requested Authority or of third parties relating thereto shall remain unaffected. Upon request, originals necessary for adjudicative or similar purposes shall be returned without delay.
4. Upon the request of the Customs Authority of one Contracting Party, the Customs Administration of the other Contracting Party may authorize its officials, with their consent, to appear as experts or witnesses in administrative and judicial proceedings regarding offences prosecuted in the territory of the State of the other Contracting Party. Such officials shall give evidence regarding facts established by them in the course of their duties. They shall provide files, documents or other materials or authenticated copies thereof, as may be considered essential for the proceedings. Such officials shall give evidence obtained by them in the course of their duties
5. The requesting Contracting Party is duty bound to take all necessary measures for the protection of the personal security of the officials during their stay in the territory of its State, under Paragraph 1 of this Article. The transport and daily expenses of these officials shall be covered by the requesting Customs Authority.
6. The request for the appearance must clearly indicate, in what case and in what capacity the official is to appear.
7. The official requested to appear as witness or expert has the privilege to refuse to give evidence or a statement, if he is entitled or obliged to do so by virtue of the national legislation of the requested Contracting Party or of the requesting Contracting Party.
8. The request for appearance of officials as experts or witnesses shall be made in accordance with the legislation in force in the territories of the States of the Contracting Parties.

ARTICLE 14

EXCEPTIONS FROM ASSISTANCE

1. In cases where the requested Authority is of the opinion that compliance with a request would infringe upon the sovereignty, security, public policy of its State, or other substantive national interest, or would violate a national, commercial or professional secret, assistance

may be refused or compliance may be made subject to the satisfaction of certain conditions or requirements.

2. Where the requesting Authority requests assistance which it would itself be unable to provide if so asked, it shall draw attention to the fact in its request. It shall then be for the requested Authority to decide how to respond to such a request.
3. If assistance is withheld or denied the decision and the reasons therefore must be notified to the requesting Authority without delay.
4. Assistance may be postponed by the requested Customs Authority on the ground that it will interfere with an on going investigation, prosecution or proceeding.

ARTICLE 15

TECHNICAL ASSISTANCE

1. Assistance, as provided for in this Agreement, shall include, inter alia, the provision of information regarding:

- a) enforcement actions that may be of use in the prevention of customs offences and, in particular, special means of combating customs offences;
- b) new methods used in committing customs offences;
- c) observations and findings resulting from the successful application of new enforcement aids and techniques; and
- d) new techniques and improved methods of processing passengers and cargo.

2. The Customs Authorities of the Contracting Parties shall, if not contrary to their national law, also seek to cooperate in:

- a) initiating, developing or improving specific training programs for their personnel;
- b) establishing and maintaining channels of communication between them in order to facilitate the secure and rapid exchange of information;
- c) facilitating effective coordination between them, including the exchange of personnel, experts and the posting of liaison officers;
- d) the consideration and testing of new equipment or procedures;

- e) the simplification and harmonization of their respective customs procedures; and
- f) any other general administrative matters that may from time to time require their joint action.

ARTICLE 16

EXPENSES

1. The Contracting Parties shall waive all claims for reimbursement of costs incurred in the implementation of this Agreement except the costs incurred in respect of the experts and witnesses, and costs of interpreters and translators other than government employees.
2. If expenses of a substantial and extraordinary nature are or will be required to execute the request, the Customs Authorities shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed, as well as the manner in which the costs shall be borne.
3. Expenses incurred in the implementation of Article 15 of this Agreement shall be subject to additional negotiations between the Customs Authorities.

ARTICLE 17

IMPLEMENTATION

1. Implementation of this Agreement shall be entrusted to the Customs Authorities. Those Authorities shall mutually agree on detailed arrangements for that purpose, taking into consideration the legislation in the field of data protection in force in the territory of the State of each Contracting Party.
2. The Customs Authorities may also arrange for their enforcement services to be in direct communication with each other.

3. Disputes and conflicts for which no solution on Customs Authorities' level is found shall be settled through diplomatic channels.

ARTICLE 18

TERRITORIAL APPLICABILITY

The Agreement shall be applicable in the customs territory of Montenegro and in the customs territory of the Republic of Macedonia.

ARTICLE 19

ENTRY INTO FORCE AND TERMINATION

1. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of the reception of last notification by which the Contracting Parties inform each other, through diplomatic channels, that the necessary national procedures have been completed for the entry into force of this Agreement.
2. This Agreement shall be concluded for an indefinite period of time but either Contracting Party may terminate it at any time by notification through diplomatic channels. The Agreement shall cease to apply six months following the receipt of such notification by the other Contracting Party.
3. This Agreement can be amended on the basis on mutual agreement of the Contracting Parties. Amendments shall be done in writing and shall enter into force in a same manner as this Agreement.

Done in Herceg Novi on 13. March 2013 in two copies, in the Montenegrin, Macedonian and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**For the Government of
Montenegro**

**For the Government of
The Republic of Macedonia**

Vladan Joković
(signed)

Vančo Kargov
(signed)

ANNEX

PERSONAL DATA PROTECTION

1. Personal data undergoing automatic processing shall be:

- a) obtained and processed fairly and lawfully;
  - b) stored for specified and legitimate purposes and not used in a way incompatible with those purposes;
  - c) adequate, relevant and not excessive in relation to the purposes for which they are stored;
  - d) accurate and, where necessary, kept up to date;
  - e) preserved in a form that permits identification of the data subjects for no longer than is required for the purpose for which those data are stored.
2. Personal data revealing racial origin, political opinions or religious or other beliefs, as well as personal data concerning health or sexual life, may not be processed automatically unless domestic law provides appropriate safeguards. The same shall apply to personal data relating to criminal convictions.
3. The Contracting Parties shall undertake appropriate security measures for the protection of personal data stored in automated data files against unauthorized destruction or accidental loss, as well as against unauthorized access, alteration or dissemination.
4. Any person shall be enabled:
- a) to establish the existence of an automated personal data file, its main purposes, as well as the identity and habitual residence or principal place of business of the controller of the file;
  - b) to obtain at reasonable intervals and without excessive delay or expense confirmation of whether personal data relating to him are stored in the automated data file as well as communication to him of such data in an intelligible form;
  - c) to obtain, as the case may be, rectification or erasure of such data if they have been processed contrary to the provisions of domestic law giving effect to the basic principles set out under paragraphs 1 and 2 of this Article;
  - d) to have remedy if a request for confirmation or, as the case may be, communication, rectification or erasure as referred to in subparagraphs b) and c) of this paragraph is not complied with.
5. No exception to the provisions under paragraphs 1, 2 and 4 of this Article shall be allowed except within the limits defined in paragraphs 6 and 7 of this article.
6. Derogation from the provisions under paragraphs 1, 2 and 4 of this Article shall be allowed when such derogation is provided for by the law of the Contracting Party and constitutes a necessary measure in a democratic society in the interest of:

- a) protecting State security, public safety, the monetary interest of the State or the suppression of criminal offences;
  - b) protecting the data subject or the rights and freedoms of others.
7. Restrictions on the exercise of the rights specified in paragraph 4, subparagraphs b), c) and d) of this Article, may be provided by law with respect to automated personal data files used for statistics or for scientific research purposes where there is obviously no risk of an infringement of the privacy of the data subjects.
8. Each Contracting Party undertakes to establish appropriate sanctions and remedies for violations of provisions of domestic law giving effect to the basic principles set out in this Article.
9. None of the provisions of this Article shall be interpreted as limiting or otherwise affecting the possibility for a Contracting Party to grant data subjects with a wider measure of protection than that stipulated in this Article.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore-Međunarodni ugovori".

Broj 24-8/13-1/4
EPA 197 XXV
Podgorica, 8. oktobra 2013. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 25. SAZIVA

PREDŠEDNIK

Ranko Krivokapić